

חיבורים, אף כי עברו למעלה משנתיים מאז תום מועדי החפירות ותקופות הפרסום לא הוארכו על ידי מנהל האגף. המשרד לא פעל לקידום עריכת החיבורים ופרסומם.

משרד החינוך והתרבות הסביר, שתקופה של שנתיים היא לפי נסיונו קצרה מכדי להביא לפרסום החיבורים. מוצעים תיקונים לפקודה, ובכלל זה קביעת תקופה יותר ארוכה לפרסום המדעי.

— על חפירות מספר, שערך האגף עצמו מלפני שנים, ואפילו עוד בשנת 1950, לא נערכו חיבורים.

אוסף מטבעות

האגף מחזיק אוסף גדול של מטבעות עתיקים. עוד בעבר עמדה הביקורת על כך, שמאז 1958 אינו מתנהל רישום תקין עליהם (ראה דו"ח שנתי 11, עמ' 201). הרישום על המטבעות, שנתקבלו מאז אותה שנה, הוא כללי ביותר והוא הצטמצם לרישום כמותי של המטבעות שנתווספו; כתוצאה מכך, אין המטבעות ניתנים לזיהוי על פי נתוני הרישום.

לדעת הביקורת, הרישום על אוסף המטבעות, כפי שקיים באגף כיום, אינו תואם ניהול תקין של נכסי מדינה מסוג אוסף מטבעות עתיקים, הטעונים שמירה יתירה. ההקצבה הדרור-שה לשם הבטחת רישום נאות אינה בגודל כזה, שהשגתה תיתקל בקשיים מיוחדים; על המשרד לפעול אפוא למען השגת הקצבה להעסקת נומיסמט באגף במשרה חלקית, ואף מלאה, אם היקף העבודה יחייב זאת.

תיקון ליקויים

הפיקוח על החינוך היסודי

דו"ח שנתי 13, עמ' 95

1. הלשכות המחוזיות של המשרד לא עיבדו תכניות פיקוח תקופתיות, כדי להבטיח לפחות ביקור אחד של המפקח במשך שנת הלימודים בכל אחד ממוסדות החינוך שבטיפולו. באוגוסט 1963 הורה משרד החינוך והתרבות למפקחיו, שכל אחד מהם יקיף בפעולותיו, עד סיום שנת הלימודים תשכ"ד, את כל בתי הספר שבתחום פיקוחו.
 2. רק בדו"חות מועטים הצביעו המפקחים על עניינים מינהליים, כגון מצבם של הבניינים והשירותים.
- החל משנת הלימודים תשכ"ד הונהג טופס חדש "דו"ח המפקח על בית הספר", ובו שאלות מפורטות הנוגעות לתחום המינהלי, כגון ענייני משק, ציוד ומצב הנקיון.

מוסדות חינוך יסודי מוחזקים

דו"ח שנתי 13, עמ' 96

בסיכום דיוניה על דו"ח שנתי 13 של מבקר המדינה הפנתה הכנסת, לפי הצעת ועדת הכספים, את תשומת לב הממשלה לממצאי הביקורת: מספר ניכר של מבנים למוסדות חינוך

יסודי מוחזקים, מבין אלו שנבדקו ביישובים קטנים וביישובי עולים, אינם מתאימים ללימוד תקין; מצויים גם מבנים ששוררת הזנחה חמורה בהחזקתם ובקיום השירותים הסניטריים בתוכם — מבנים אלה יש בהם משום סכנה לבריאות התלמידים; בחלקם גם הבטיחות אינה כתונה.

הכנסת ציינה, שבאלו מקומות היה ניתן לתקן את המצב במידת מה בהשקעה לא גדולה ביותר. משרד החינוך נדרש לפעול בלא דיחוי לתיקון המבנים, לשיפור המצב הסניטרי והבטיחות במבנים אלה, ולהחשת הקצב של הקמת מבנים חדשים.

כדי לאפשר למשרד את תיקון הליקויים ללא דיחוי אושרה הקצבה מיוחדת בסך 1.6 מליון ל"י. חלק מסכום זה, 790.000 ל"י, שימש לקניית ריהוט וציוד, לרבות ספרי לימוד לבתי הספר המוחזקים. הסכום הנותר מהקצבה זו בסך 810.000 ל"י, וסכום נוסף של 240.000 ל"י מהתקציב המקורי של המשרד, הוצא לבדק בית ולשיפוצים. כן הועד מתקציב הפיתוח לשנת 1963/64 סכום של 900.000 ל"י להקמת מבנים חדשים, שימשו את מוסדות החינוך המוחזקים, אשר קודם לכן היו משוכנים במבנים בלתי מתאימים ביותר.

המשרד פעל בין היתר לתיקון המצב ב-9 בתי הספר וב-2 גני הילדים, שלפי דו"ח מבקר המדינה היו משוכנים במבנים שלא היו מתאימים ליעודם: הוקמו 2 מבנים חדשים ו-4 מבנים חדשים נמצאים בבנייה; 5 מבנים שופצו. תוקנו גם הגגות של 66 חדרי הכיתות, שלתוכם חדרו מי גשם, ורוב הכיתות סוידו מחדש. הפגמים, שהיה בהם כדי לפגוע בבטיחות הילדים, חוסלו, וברוב המוסדות תוקנו הסידורים הסניטריים והוקמו תאי שירותים נוספים.

במספר בתי ספר הוסיפו להתקיים לימודים בכיתות, שבהן התקיימו לימודים אף בימים בהירים לאור מנורות חשמל בגלל מיעוט אור השמש שחדר לתוכן. עדיין לא נמצא פתרון לבית ספר אחד באור יהודה, שבו חודרים מי תהום לחדר האוכל, הנמצא במרתף של בית הספר. בבית ספר אחד בבית שמש מוסיף חדר האוכל להיות משוכן במבנה רעוע ביותר, אם כי בוצעו תיקונים העשויים להקל על המצב למשך חודשים מספר.

בתי הספר לנערים עובדים

דו"ח שנתי 13, עמ' 97

בידי משרד החינוך והתרבות לא היו נתונים מלאים ומעודכנים על מספר הנערים החייבים בלימוד חובה. משרד החינוך והתרבות לא קיבל מכל בתי הספר דו"חות חודשיים על סדירות הלימודים ומידת ביקורם של הנערים בבתי הספר, ולא הגיב על אי מילוי חובה זו. המשרד לא הפעיל פיקוח שיטתי ומקיף על בתי הספר.

הכנסת ציינה, בעקבות דיוניה בדו"ח שנתי 13 של מבקר המדינה, לפי הצעת ועדת הכספים, שהליקויים מהווים פירצה חמורה בביצוע חוק לימוד חובה, דבר העשוי לפגוע במיוחד בשכבות האוכלוסייה החלשות יותר ובמאמץ לצמצום הפער בהשכלה בין שכבות אלו לבין שאר חלקי האוכלוסייה. הכנסת רשמה לפניה הודעת משרד החינוך והתרבות על הצעדים,

שהוא עשה לתיקון הליקויים ובמיוחד — חידוש פעולתה של המחלקה המיוחדת לפיקוח שיטתי על בתי הספר לנערים עובדים.

המשרד הגיע לידי הסדר ארצי עם הנהלת שירות התעסוקה לנוער, לפיו ידווחו לשכות התעסוקה המחוזיות כל חודש לרשויות החינוך המקומיות על הנערים החייבים לימוד. סוכם עם הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שהיא תמציא למשרד נתונים על כלל גילאי 14—17. על פי חומר זה יבדוק המשרד, אילו מהנערים החייבים לימוד אינם מבקרים בבית ספר.

בדצמבר 1963 הוציא המשרד חוזר המעמיד את מנהלי בתי הספר על חובתם להקפיד במסירת דו"חות-תלמידים חודשיים. הלשכות המחוזיות נדרשו לבדוק דו"חות אלה אחת לחודשיים כדי לקבוע בהתאם להם את שעות הלימודים שיינתנו.

בראשית שנת הלימודים תשכ"ד מונו במשרד הראשי שני מפקחים מיוחדים, שמתפקידם לחזק ולרכז את הפיקוח על בתי הספר.